

ONDERWEG

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Elst (Gld.)

45e jaargang nr. 7 • September 2024

MEDITATIE

*Aller volken goden zijn
goud en zilver, pracht en praal,
werk van 's mensen hand en brein,
zonder geest en zonder taal.
Zij zijn blind en zij zijn doof
voor aanbidding en geloof.*

*Wat men ook tot goden wijdt,
't is maar schijn en onbeziel.
Al wie afgodsbeelden snijdt
en voor eigen maaxsel knielt,
gaat te gronde met het goud
waar hij blindelings op vertrouwt.*

Liedboek, Psalm 135: 8 en 9

Sinds een jaar ben ik weer begonnen met orgelstudie. Ik kan het niet zo goed, maar ik beleef er wel veel plezier aan. Toen ik pas naar Elst verhuisd was, deed ik er ook aan. Ik had toen een tijd les van ene IJsbrand ter Haar, een jonge student aan het conservatorium. Hij gaf aan best wel in een kerk als de onze werkzaam te willen zijn. Daar was nog lang geen kijk op. En kijk nu eens ... nu heb ik weer les van IJsbrand.

De methode die ik volg (daar was ik zelf maar aan begonnen, omdat ik die nog had liggen), heet 'De jonge organist'. Deze titel geeft aan dat je het best op jonge leeftijd kunt beginnen. Dat lukt me zeker niet meer. Het is een methode in zes delen van de Fries Harke Iedema uit 1972. Er wordt begonnen met eenvoudige kinderliedjes en naar gelang ik vorder worden de stukken moeilijker, zoals dat eigen is aan een lesmethode. Al snel valt op dat het orgel vooral in de kerk klinkt. Wereldlijke muziek wordt afgewisseld met veel christelijke liederen. De meeste liederen ken ik wel, maar toch kom ik ook liederen tegen die ik tot dusver niet kende. Soms is het taalgebruik en de theologie best wel schrikken. De teksten zouden we nu niet politiek correct noemen. Soms komt de tekst juist tot leven doordat ik intensief met de muziek bezig ben om die in te studeren.

Zo kom ik een werk tegen dat heet 'Partita over Psalm 135'. Het bevat een aantal variaties op de

melodie van Psalm 135, gecomponeerd door Jaap Bosma, destijds organist van de Hervormde kerk in Hallum. Per vers genummerd en met de tekst erbij heeft hij deze variaties geschreven, enkele in een andere toonsoort en met een ander ritme. Als gemeente zou het lastig zijn om mee te zingen. Voor orgelplezier is dat laatste niet van belang als je toch maar in je eentje in de kerk speelt of thuis met de koptelefoon op. En zo beleef ik toch intensief deze verzen 8 en 9 van Psalm 135. Waar onze organisten met een half oog de stukjes meteen spelen, kost mij dat een paar uur ingespannen studie.

Het is een lofzang in de tempel op de God van Israël, de Levende. Een lied van triomf voor de Schepper en Bevrijder. Hij doet wonderen en tekenen. Hij verlaat machtige koningen en geeft ruimte om te wonen. Hij doet recht en is barmhartig. In de euforie wordt afgerekend met de goden van andere volken die opgaan in het beeld dat de mensen van hen hebben gemaakt. Ze zijn gemaakt van zilver en van goud, ze zijn blind en doof, levenloos. Het jubelt lekker weg.

Al spelend en zingend levert deze psalm me een superieur gevoel op. Ik heb immers niet zo'n beeld van God in het heiligdom. Ik hecht niet aan zilver en goud, nou ja, een beetje. Mijn God leeft.

Tegelijk bekruipt mij de twijfel. Verbeeld ik me maar wat? Hoe leeft het beeld dat ik me van God maak? Is dat beweeglijk, dynamisch? Is het een statisch beeld, doof en blind voor wat er in de wereld gebeurt? Is het materialistischer dan dat ik me inbeeld? Het zal toch niet zo zijn dat God er alleen voor mij is en tegen de anderen, dat God alleen mij helpt en anderen aan hun lot overlaat?

Uiteindelijk gaat deze psalm niet over mij en mijn gedachten, maar over God. Dat bezingt het laatste couplet van deze psalm. In de Partita van Jaap Bosma gaat het tiende vers bijna dansend naar het einde, dat je haast vergeet dat het een gereformeerde psalmmelodie is. Dansen zal je me niet zien doen. Je zult me ook niet op het orgel horen spelen. Misschien eens stiekem, in het verborgene. En dan zing ik erbij over God die is, een macht hoger, grootser dan ik, voorbij alle beelden. Een macht waartoe ik me verhoud in eerbied, ontzag en af en toe een blijde galm.

*Zegen, Israël, de Heer,
priesters loof zijn majesteit,
tempeldienaars prijs zijn eer,
loof Hem, wie zijn naam belijdt.
Hij woont bij ons in gena.
Prijs de Heer, Halleluja!*

Liedboek, Psalm 135 : 10

Ds. Dick Snijders

KERKDIENTEN

De kerkdiensten zijn ook te volgen of terug te kijken via de website www.pg-elst.nl of Kerkdienstgemist.nl

Zondag 1 september

10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes
12.00 uur KERK orgelconcert
19.00 uur KERK Ademviering
Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

Zondag 8 september

10.00 uur KERK Ds. A.E.I. Zaal
organist: D. Luijmes

Zondag 15 september

10.00 uur KERK Vredeszondag
Ds. P.J.G. Jeroense,
m.m.v. ZWO
organist: D. Luijmes

Zondag 22 september

10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: IJ. ter Haar

Zondag 29 september

10.00 uur KERK Ds. P.J.G. Jeroense
organist: J. Jansma
m.m.v. The Houseband
en Joshua Namagebe
and friends

Zondag 6 oktober

10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luimes
19.00 uur KERK Ademviering
Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

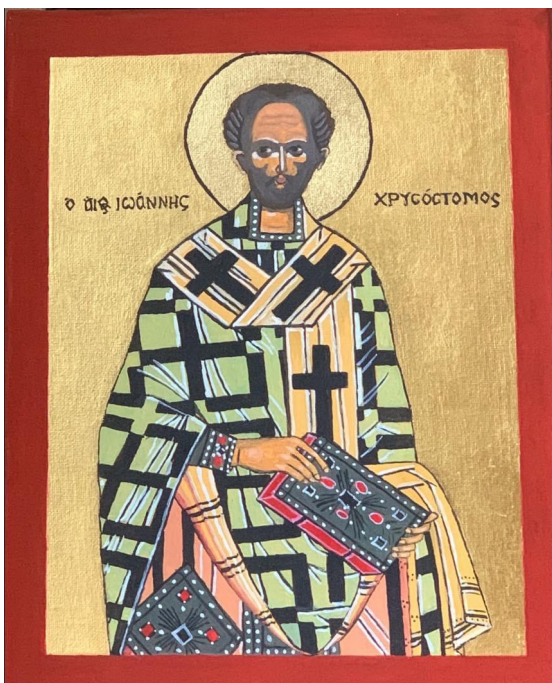
TOELICHTING DIENSTEN

Ademviering 1 september

In de kerkdiensten willen we dichter tot God komen, en daarmee dichter tot onszelf en dichter tot elkaar. We gedenken dat God in het verleden heeft gesproken en we lezen de Bijbelteksten die

daarvan getuigen. Als we die teksten lezen en beluisteren, kunnen we al dichterbij God komen. We noemen dat Woord van God. En als afgeleide kan ook wat erbij gesproken wordt als toelichting, uitleg, commentaar, bezinning, meditatie, associatie, verkondiging voor ons tot Woord van God worden.

God spreekt niet alleen van buitenaf tot ons, maar ook van binnenuit door zijn Geest, in de stilte, in de twee minuten van het stil gebed in de vieringen op zondagmorgen, in de stilte van het morgengebed door de week, in de stilte van de meditatie op maandagavond, in de stilte thuis elke dag, in de twaalf minuten stilte tijdens een ademviering. Een stilte die welsprekend kan zijn.

De wisselende icoon die deze keer is opgesteld, is de icoon van Johannes Chrysostomus (Jan Goudenmond). Zijn gedenkdag is 13 september. Johannes Chrysostomus was een belangrijke prediker en kerkleeraar en samensteller van de liturgie zoals die nu nog in de Oosters-Orthodoxe kerken wordt gevierd. Hij leefde van 345 tot 407.

Op 1 september en daarna telkens op de eerste zondag van de maand houden we een ademviering om 19.00-19.45 uur in de Grote Kerk. De eerst volgende ademviering is dus weer op 6 oktober.
Ds. Dick Snijders

Vredesweek 2024

Dit jaar is het Vredesweekthema 'Samen voor Vrede. Nu!'

In een tijd waar de berichten over oorlog in het buitenland weer bovenaan de nieuwspagina's staan en ook in Nederland de onvrede en onverdraagzaamheid toeneemt, is het belangrijk om door het hele land een licht te laten schijnen op de urgentie en het belang van vredeswerk.

Inclusieve en blijvende vrede vraagt meer, het is daarom ook onze taak om nu na te denken over de toekomst en de grote vragen. Hoe komen we tot nieuwe perspectieven op blijvende vrede in Israël en Palestina, en breder: in het Midden-Oosten? Wat is de invloed van klimaatverandering op conflicten overal ter wereld? Hoe bestrijden we polarisatie en onvrede in ons eigen land?

Tijdens de Vredesweek vraagt PAX extra aandacht voor vrede. Dit doen wij echter niet alleen. PAX wordt bijgestaan door meer dan 80 Ambassades van Vrede die honderden activiteiten organiseren in hun eigen buurt. Samen met deze groepen betrokken burgers geven we tijdens de Vredesweek het signaal af dat vrede niet vanzelfsprekend is, maar iets waar je elke dag, in je eigen omgeving aan kunt bijdragen. Samen met deze Ambassades van Vrede, met burgers en partner-organisaties willen we in de Vredesweek 2024 in gesprek over die vragen. Vragen over wat we op dit moment kunnen en moeten doen voor vrede, nu en in de toekomst. Gemakkelijk zal dat niet zijn, maar noodzakelijk is het wel. Wanneer de samenleving de hoop dreigt te verliezen, willen wij een krachtig en eensgezind geluid laten horen. Met allen die de wens tot vrede delen, zeggen we: 'Samen voor Vrede. Nu!'
Bron: www.vredesweek.nl

In de viering op Vredesdag 15 september geven we aandacht aan het thema 'Samen voor Vrede. Nu!' In de voorbereidingscommissie hebben we met elkaar hierover gesproken en het thema van de viering is: 'Het is de toon die de muziek maakt'. Hoe ga je om met agressie en onrecht in de samenleving, moet je altijd een grote mond hebben, je ongezoeten mening geven en op die manier de sfeer niet veel beter maken.

Of kun je ook door te luisteren, aandacht te geven aan en dichtbij de ander te zijn de sfeer juist verbeteren. In de viering luisteren we naar verhalen hoe je het anders kunt doen, we zingen liederen van vrede, van verwachting en genade.

Als kyriegebed bidden we het Conventry gebed voor vrede en verzoening. Op meer dan 160 plaatsen in de wereld wordt iedere vrijdagmiddag rond het middaguur in een vergelijkbare vorm een gebedsviering voor Vrede en Verzoening gehouden, waardoor mensen zich over de hele wereld met elkaar verbonden weten. Het gebed is na de 2e Wereldoorlog ontstaan in de Engelse stad Coventry.

Jeroen Jeroense, Carla Otter, Wim van Middendorp en José Verkerk

Expositie Grote Kerk Elst (Gld)
15 augustus - 15 november 2024
ANDRIES MIDDELBOS
Kleurrijk Landschap - schilderijen

Zaterdag 7 september, 5 oktober en 2 november is de kerk van 13.30 -16.30 uur geopend om de expositie te bezoeken.
Van harte welkom!
www.pg-elst.nl

 Protestantse Gemeente Elst

 KUNST
IN DE GROTE
KERK
ELST

AGENDA ACTIVITEITEN EN BIJENKOMSTEN SEPTEMBER

Er zijn e-mailadressen en telefoonnummers vermeld bij de personen die informatie over een activiteit kunnen geven.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de data en tijden die in de agenda genoemd worden.

De organisatoren van de activiteiten hebben de verantwoordelijkheid.

elke werkdag **Morgengebed**

9.00-9.15 uur De Ruimte

info: Henk Minnema

Een dagelijks moment van bezinning met tekst, zang en gebed.

elke woensdagmorgen **Crea(t)uur**

10.00-12.00 uur De Ruimte

info: Mien Floors of Bertie Weernekers

Neem je hobby mee naar De Ruimte. We drinken eerst een lekker kopje koffie of thee met elkaar.

elke donderdagavond **Eten en Ontmoeten**

17.30-19.30 uur De Ruimte

info: Marja de Leeuwkerk

Kom en schuif aan. Samen eten zonder zelf te hoeven koken is makkelijk en brengt gezelligheid. Aanmelden is mogelijk tot 12 uur op de woensdag voorafgaand bij het kerkelijk bureau.

elke vrijdagmorgen **De Stamtafel actueel**

10.00-11.00 uur De Ruimte

info: Jeroen Jeroense

Elke vrijdagochtend een item uit de actualiteit. Geen enkel onderwerp wordt geschuwd. Zoek een plaatsje aan de tafel.

vrijdag 6 september **Ruimtwandeling**

13.00 – 17.00 uur De Ruimte

info: Feike Vlas,

Inspirerend om met anderen nieuwe wegen te gaan. Al wandelend leer je elkaar beter kennen.

maandag 9 september, Leeskring
donderdag 12 september Lectori Salutem
20.00 – 21.45 uur De Ruimte
info: Aukje Spoelstra

woensdagavond 11 september Theologisch café
Inloop 19.30 - 20.00 uur
Gesprek met inleiding: 20.00 - 21.45 uur
Stamtafel De Ruimte

maandag 16 september Spelletjesmiddag
14.30 - 16.00 uur De Ruimte
info: Els den Daas, Joke Crajé

maandag 16 september Poëziemiddag
15.00 – 16.30 uur in De Ruimte
info: Joleen Kruijt, Jeroen Jeroense

Een gedicht brengt vaak beter onder woorden wat we voelen dan een geschreven verhandeling. Veel gedeelten uit de bijbel zijn pure poëzie. Iedereen is welkom. Indien u de gedichten van te voren wilt ontvangen dan kan dit. Stuur dan een verzoekje per mail naar joleenkruijt@gmail.com

maandag 16 en 30 september Christelijke meditatie
20.00 uur Grote Kerk
info: Els Meulbroek

woensdagavond 18 september Ontmoeting christenen en moslims
Inloop: 19.30-20.00 uur
Ontmoeting: 20.00-21.30 uur, De Ruimte

maandag 23 en 30 september Filosofiekring

woensdagavond 25 september film: The Old Oak
Inloop: 19.30-20.00 uur, De Ruimte
Film: 20.00-21.30 uur
Nazit: 21.30 uur

Programma week tegen eenzaamheid op pagina 14, 15 en 16.

TOELICHTING AGENDA

Leeskring Lectori Salutem (PG Elst)

De volgende bijeenkomsten van de leeskring Lectori Salutem zijn op maandag 9 september en donderdag 12 september, van 20.00 tot 21.45 uur in De Ruimte.

We bespreken dan het boek *'Paarse Hibiscus' van Ngozi Adichie*.

Dit boeiende verhaal over verschillende generaties van een familie staat voor veel méér. De geschiedenis van hun land en hun cultuur wordt inzichtelijk en vooral invoelbaar gemaakt. Patronen in de familieverhoudingen gelden misschien wel op wereldschaal. Dit boek laat goed zien wat de kracht van literatuur is.

De auteur: Chinamanda Ngozi Adichie, geboren in 1977 in Enugu, Nigeria, geldt als een van de belangrijkste Afrikaanse auteurs van haar generatie en kreeg veel belangrijke internationale prijzen.

Ngozi Adichie: Paarse Hibiscus
Uitgeverij Sirene, Amsterdam, 2004; Muntinga Pockets, 2005; De Bezige Bij, 2009 (roman), ook als e-book.

Het is erg fijn als u mij even meldt op welke van de beide avonden u aanwezig bent.
Aukje Spoelstra

Oecumenische gespreksgroep vrouw in kerk en samenleving (VKS)

Ongeveer elke tweede maandag van de maand van 14-16 uur komen wij bijeen in het Parochiehuus Elst aan de Dorpstraat 38. De entree met de platte zij ingang bied een gemakkelijke toegang. Op dit moment lezen we het boek 'Lekenpraat' van Annemiek Schrijver en Hein Stuffkens. Nieuwkomers zijn van harte welkom. Zij kunnen makkelijk instromen bij het hoofdstuk bladzijde 91-98. U dient zelf het boek aan te schaffen. Na het delen van lief en leed en een inleidende tekst of gedicht gaan wij met behulp van vragen over de tekst in gesprek. Koffie en thee staan klaar voor een kleine bijdrage.

De data van ontmoeting zijn:

9 September blz. 91-98

14 Oktober blz. 99-106

11 November blz. 107-114

December 2024 vrij

13 Januari	blz. 115-122	
10 Februari	blz. 123-132	
	bekijken wat we tot de zomer- stop lezen	
10 Maart	blz. 133-139	einde boek
14 April		
12 Mei		
16 Juni	(want 9 juni is Pinksteren)	
	is de laatste voor de zomerpauze.	

Voor meer informatie kunt u terecht bij het parochiesecretariaat:
secretariaat@rkparochiemariamagdalena.nl

Groep vrouw in kerk en samenleving

Theologisch café: Profeten als influencers

Profeten vinden er geen doekjes om. Ze zijn niet uit op applaus, maar ze gaan voor recht en gerechtigheid, ze voelen zich daartoe geroepen. Profeten waren voor Israëls koningen en priesters lastpakken die kritiek gaven op fout bestuur.

Sociale misstanden werden door hen flink aangepakt. 'God verwachtte goed bestuur, maar zie, het werd bloedbestuur, gerechtigheid, maar zie, het werd geschreeuw', zegt de profeet Jesaja. Zijn collega Amos wordt vanwege zijn kritiek op de oneerlijke verdeling van rijkdom zelfs de tempel uitgejaagd, Jeremia in een put gesmeten. Profeten zorgen voor reuring en discussie, maar zijn onmisbaar om de samenleving op de rails van de Tora te houden. Ze willen met hart en ziel de samenleving positief beïnvloeden. Profeten zijn als het ware moderne influencers.

De laatste tijd wordt de roep om het 'profetisch spreken van de kerk' luider. Het was in de jaren '80 van de 'bevrijdingstheologie' heel gebruikelijk voor de kerk om profetisch te spreken. Daarna is deze vorm van spreken verstomd. In het theologisch café willen we dit seizoen het stof van de Bijbelse profeten blazen. We willen ontdekken wat ze voor ons en de kerk vandaag betekenen. Theologen als Bonhoeffer en Sölle hebben zich door hen laten inspireren en werden zelf een soort profeten. Inspiratie genoeg.

In het theologisch café is iedereen van harte welkom. De afgelopen jaren is er aan de stamtafel een vrolijke oecumenische mix ontstaan van bezoekers aan het café. Gasten van binnen en buiten de kerk. Voor iedere avond wordt er een 'praatstuk' geschreven dat de basis vormt voor de ontmoeting. Het zijn altijd inspirerende ontmoetingen die ruimte en inzicht geven. In de pauze wordt er een traditioneel kloosterbier geserveerd.

De eerste avond, woensdagavond 11 september, zal nader ingegaan worden op het eigene van een 'profeet'. Wat waren dat nu voor types? Wat was hun doelstelling? Zijn er vandaag de dag nog steeds profeten? Verder zal de profeet Samuel aan bod komen.

*Pastor John Rademakers, ds. Dick Kruyt,
ds. Jeroen Jeroense*

Spelletjesmiddag

Vanwege de paardenmarkt is er op maandag 2 september **GEEN** spelletjesmiddag, De volgende bijeenkomst is op 16 september. Kom gerust eens binnenlopen, de stamtafel is nog niet helemaal bezet.

Joke Crajé

Nazit op het filosofiebankje 16 september

De filosofievieringen, die we afgelopen zomer hielden, stonden dit keer in het teken van de verhouding tussen God, mens en schepping. We luisterden naar wat Augustinus, Hannah Arendt en Emmanuel Levinas daarover te zeggen hadden. Het waren vieringen, die heel wat losmaakten bij een aanzienlijk deel van onze Gemeente. Er kwamen veel reacties, de gebruikte teksten werden gedownload en bestudeerd, ze riepen vragen op en er werd over nagepraat.

Op maandagavond 16 september aanstaande is er gelegenheid voor een gezamenlijke terugblik. Als een soort nazit op het filosofiebankje, dat tijdens de vieringen slechts plaats bood aan Jeroen Jeroense en mij. Zo mogelijk kunnen er dan nog wat vragen worden beantwoord, moeilijke passages worden verduidelijkt en wie weet geeft het ook nieuwe gespreksstof. Hadden we zelf niet gezegd, dat we vragen wilden opwerpen om aan het denken te zetten, om over grote thema's die ons ter harte gaan in gesprek te zijn?

Mocht u nog op zoek zijn naar teksten uit de vieringen stuur me dan een verzoekje via henk.minnema@kpnplanet.nl. De avond is van 20.00 tot 22.00 uur in De Ruimte. Inloop met koffie en thee vanaf 19.30 uur.
Henk Minnema

Christelijke meditatie

De zomermeditatie is voorbij en is goed bezocht. Op 2 september kijken we in en na de meditatie terug om met elkaar weer te beginnen aan het nieuwe seizoen op 16 september.

Christelijke meditatie: samen oefenen om er gewoon te zijn, om niets te doen en niets te zeggen.

We besteden aandacht aan de verschillende aspecten zoals aandacht voor lichaam en ademhaling. Daarna zijn we stil en reflecteren op een tekst.

De zijdeur van de Grote Kerk is open vanaf 20.00 uur. Je kunt dan in stilte in de kring gaan zitten op een stoel of meditatiebankje. De meditatie begint om 20.15 uur.

Zin om het eens te ervaren? Wees welkom. Wandel binnen en doe mee. Wil je informatie vooraf mail me dan.

Data: 16 en 30 september

Els Meulbroek

Jezus en Mohammed

Ontmoeting christenen en moslims

Woensdagavond 18 september: De mystiek van Rumi

Inloop: 19.30-20.00 uur, De Ruimte

Ontmoeting: 20.00-21.30 uur

Nederland is al decennia een multireligieus land geworden. Naast christenen hebben ook moslims, hindoes en andere godsdiensten een volwaardige plek in onze samenleving gekregen. Ook in 'De Ruimte' hebben moslims een gastvrij onthaal gekregen. Iedere vrijdagmiddag komen in 'De Ruimte' een aantal moslims samen om te bidden. Maar wat geloven ze nu eigenlijk? Zijn er naast verschillen ook overeenkomsten? Het christendom en de islam hebben immers beide hun oorsprong in het Jodendom. Abraham als vader van 'alle gelovigen' heeft in al deze drie godsdiensten een belangrijke plaats.

Voordat we 'over de ander gaan spreken' is het beter om 'met de ander' in gesprek te gaan. Om elkaars 'geloof' beter te leren begrijpen worden er in 'De Ruimte' op woensdagavonden een aantal avonden georganiseerd rondom het thema: 'Jezus en Mohammed'. Voor deze avond worden christenen en moslims allebei uitgenodigd. Niet alleen zijn christenen geïnteresseerd in de islam, maar moslims zijn zeker ook nieuwsgierig wat de hoofdzaken in het christendom zijn.

Woensdagavond 18 september gaan we nader in op de mystiek van Rumi. Maulana Jalaluddin Rumi (1217-1273) was de meest invloedrijke dichter en mysticus van zijn tijd: hij woonde het grootste deel van zijn leven in Turkije en schreef in het Perzisch. En nog steeds is zijn oeuvre immens populair; in Amerika is hij een van de bestverkochte dichters. In zijn werk staat hij stil bij de

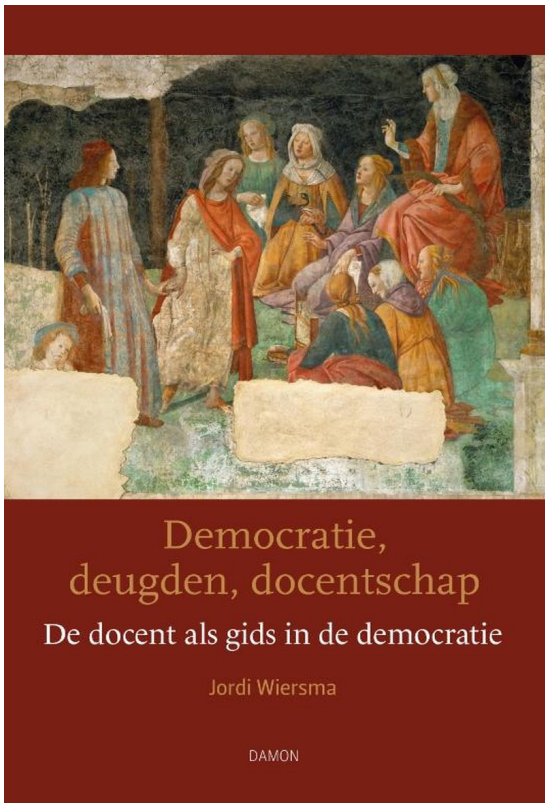

schoonheid en kracht van (goddelijke) liefde en inspireert je om het zélf te ervaren. Hij laat je meekijken door zijn ogen, meedansen op de sprongetjes van zijn hart. Zijn gedichten roepen bij velen een gevoel van bevrijding, van geluk op. Alsof er een vonkje van de pagina spat. Arabist Emrullah Erdem zal deze avond verzorgen.

Info: Ds. Jeroen Jeroense

Filosofiekring over politiek en ethiek, democratie en deugd

Momenteel lezen we in de filosofiekring het boek *Democratie, deugden, docentschap* van Jordi Wiersma.

Bij een democratie denken mensen vaak aan verkiezingen, aan de grondwet, aan de verdeling tussen wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht, maar in dit boek staat de gezindheid, de moraal van de burgers centraal. Niet dus de institutionele kant van een democratie, maar de ethiek.

In de eerste helft van 2024 bespraken we het eerste deel en dat was soms deprimerend. Onze democratie lijkt haast stuurloos te worden. Het is, alsof mensen niet beseffen, wat er op het spel staat. Maar wat zou er dan moeten gebeuren?

In het nieuwe seizoen maken we een pas op de plaats. Als u zin hebt om mee te doen, dan is dit dus een geschikt moment om aan te sluiten.

We gaan ons nu bezinnen op de deugden, die vereist zijn om een democratie levend te houden. En waarbij we ons laten inspireren door enkele van de grootste denkers van ons continent: Aristoteles, Cicero, Erasmus, Thomas a Kempis.

Sinds begin dit jaar is er naast de avondkring een middagkring, zodat er ruimte is voor nieuwe leden. Die avondkring begint op maandag 23 september. De middagkring een week later.

Als u graag meer wilt weten of u wilt opgeven, mail dan.

Woensdagavond 25 september, film: The Old Oak

Inloop: 19.30-20.00 uur, De Ruimte

Film: 20.00-21.30 uur

Nazit: 21.30 uur:- aan de stamtafel

Yara, een vrouw van rond de twintig, is samen met haar moeder en haar broertjes en zusjes gevlucht uit Syrië naar een dorp in het noorden van Engeland, vlakbij Durham. Yara weet niet waar haar vader is, waarschijnlijk nog in een gevangenis in Syrië.

Fotografie is haar grote liefde en de camera die ze van haar vader heeft gekregen neemt ze overal met zich mee. Ze voelt zich eenzaam en alleen in deze heel andere cultuur. Hoe maak je contact? Hoe verbreek je de eenzaamheid? Haar camera blijkt een sleutel om het alleen zijn te verbreken.

In haar nieuwe woonplaats wordt ze door sommige bewoners verwelkomd, maar ze krijgt ook veel te maken met xenofobie en racisme. 'Ga terug naar je eigen land' is een van de leuzen die ze naar haar hoofd krijgt geslingerd. Toch vindt Yara ook steun, voornamelijk bij TJ Ballantyne, de eigenaar van de pub The Old Oak.

Een mooie en intieme vriendschap bloesemt op tussen de twee en samen weten ze een initiatief op te zetten dat uiteindelijk de hele gemeenschap helpt.

GEDICHT VAN DE MAAND

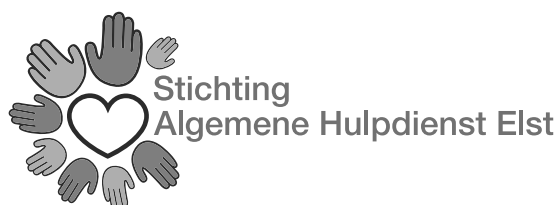
*Al kon ik nog zozeer
in prachtige preken
mijn redes afsteken
en wist wijze woorden op ieder gebied
maar had de liefde niet
dan was het toch meer
wat trommelgekletter
gezwets en geschetter
had ik de liefde niet.
Al blies ik trompet
hoog van de toren
al zong ik in koren
de sterren van de hemel, het hoogste lied
maar had de liefde niet
dan klonk het toch net
als toeters en bellen.
Ik had niets te vertellen
had ik de liefde niet.
Zonder liefde ben ik nergens
zonder jullie stel ik niets voor.
Had ik jullie niet bij me
dan ging ik er aan onderdoor.
Want liefde is echt
en liefde is aardig
is open, oprecht
en eerlijk, rechtvaardig.
't Is liefde die ziet
hoe opnieuw te beginnen
die ieder verdriet
ook de dood kan overwinnen.*

Dit gedicht van Karel Eykman is geïnspireerd op de brief die de apostel Paulus schreef aan de gemeente in Korintiërs. In de bijbel opgenomen in 1 Korintiërs 13. Nog steeds een inspirerende tekst voor ons als gemeente anno 2024.

Allledaagse mensen komen stilletjes in verzet tegen de polarisatie door middel van kleine daden, zoals Yara uitnodigen om foto's te maken in een kapperssalon of luiers te brengen naar een moeder die gevlucht is en haar baby maar niet kan laten stoppen met huilen. Langzaam maar zeker weet Yara zich met haar nieuwe woonplaats en haar bewoners te verbinden.

Info: Ds. Jeroen Jeroense, Petra Zey, Marius Ouborg, Sita Kiestra

Hulp bij maaltijdvoorziening, personenvervoer, kleine klusjes in en om het huis, boodschappen en tuinonderhoud.
0481-374926 (op werkdagen van 9.00 - 10.00 uur)
info@hulpdienstelst.nl
www.hulpdienstelst.nl

UIT DE GEMEENTE

OMZIEN NAAR ELKAAR

Wilt u bezoek, heeft u behoefte aan een gesprek of aandacht? Of heeft u misschien hulp nodig? Onze predikanten helpen u graag verder.

Ds. Jeroen Jeroense
Ds. Dick Sniijders

SAMEN DELEN

Heeft u iets bijzonders meegemaakt dat u wilt delen met andere gemeenteleden? Stuur een berichtje naar onderweg@pg-elst.nl of breng het even langs bij het kerkelijk bureau.

LIEF-EN-LEEDBRIEF

Voor u als gemeentelid bestaat ook de mogelijkheid zich op te geven voor de Lief-en-leedbrief.

De Lief-en-leedbrief verschijnt als aangemelde gemeenteleden lief of leed willen delen met de gemeente en een bericht insturen over bijvoorbeeld een geboorte, huwelijk, ziekte of overlijden in de familie.

U kunt zich opgeven als gemeentelid om ook de Lief-en-leedbrief te ontvangen via het adres liefenleedbrief@pg-elst.nl

Wilt u in de mail uw naam, adres en telefoonnummer vermelden?

We gedenken

Op 8 juli 2024 is overleden mevrouw Gerda Holtrop - Stoffelen in de leeftijd van 85 jaar.

We gedenken haar met de woorden:
*Niemand leeft voor zichzelf,
Niemand sterft voor zichzelf.
We leven en sterven voor God onze Heer,
Aan Hem behoren wij toe.*

We wensen de familie veel sterkte toe.

Bedankt

Donderdag 27 juni waren wij 55 jaar getrouwd en werden wij aangenaam verrast door een prachtig boeket bloemen van de Protestantse Gemeente Elst.

Een hartelijke groet van Anneke en Gerhard Ansing

Dankbaar

Op 6 augustus waren wij 60 jaar getrouwd. Wij zijn dankbaar dat we dit met ons gezin mochten beleven en met allen die ons lief en dierbaar zijn.

Evert en Elly Meeuwissen - Steur

Dank

Graag wil ik iedereen bedanken voor de vele kaarten die ik heb mogen ontvangen tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis. Kaarten met lieve berichtjes, woorden van steun, woorden van troost.

Tijdens de zes weken die ik in het ziekenhuis lag, is dat een enorme steun voor mij geweest, waar ik veel kracht uithaalde. Ik voelde mij gedragen door al de mooie kaarten.

In zo'n korte tijd waarin je hele leven op de kop staat, ook voor de kinderen en familie, vallen alle zekerheden weg en zijn deze blijken van aandacht een enorme steun. Ook gaf het veel kleur en vrolijkheid aan een saaie ziekenhuiskamer. Ook wist ik mij gedragen. Mijn vertrouwen in God, wat er ook zou gebeuren, gaf mij het gevoel dat ik het uit handen kon geven. Sommige dingen zijn te groot om te overzien en te bevatten. Momenteel zit ik aan de chemokuren, die ik altijd moet blijven gebruiken. Op één van de kaarten stond een mooie tekst waar ik veel aan heb gehad en mij veel rust gaf, en nog steeds, want 'zekerheden' zijn erg wankel. Deze tekst wil ik graag met u delen.

*Stil,
Mijn ziel wees stil
en wees niet bang,
voor de onzekerheid van morgen.
God omgeeft je steeds.
Hij is er bij, in je beproevingen en zorgen.*

Gerry Vrijenhoef

Onze jarigen van 90 jaar en ouder

Op 13 september hoopt mevrouw D.W.C. van Mourik-Kusters haar 91e verjaardag te vieren.

Mevrouw D.A. Krijt-Huiskamp is op 15 september jarig en hoopt dan 97 jaar te worden.

Op 24 september is mevrouw M.K. Voogt-van Zelm jarig, ze hoopt 91 jaar te worden.

Mevrouw M.C. Maan-Rodenburg is op 26 september jarig. Ze hoopt 93 jaar te worden.

Het redactieteam van Onderweg feliciteert hen van harte met deze feestelijke dag. Natuurlijk kunnen gemeenteleden een kaartje sturen.

Onze ouderen stellen dat zeer op prijs.

KERKENRAAD

Beroepingswerk

Afgelopen maanden heeft de beroepingscommissie stug doorgewerkt. Tussen de vakanties van iedereen door hebben we het spoor vastgehouden zodat we in deze maand september in de kerkenraad de profielschetsen van gemeente en te beroepen predikant kunnen voorleggen.

In oktober zo is de verwachting zal er een overleg met de gemeente gehouden worden zodat iedereen geïnformeerd wordt en de mogelijkheid heeft om te reageren.

In de afgelopen maanden bij het besluit dat Aafke Zaal als ambulante predikant ingezet gaat worden heb ik een aantal keren de vraag gekregen: 'moet dat beroepingsproces nou zo lang duren?' Daarover het volgende. Een gemeente mag pas een beroep uitbrengen als de vacaturetijd werkelijk is ingegaan. Bij ons is dat dus vanaf 1 januari 2025. En de meeste gemeenten beginnen hun proces pas na het afscheid van een predikant. Omdat wij al vroegtijdig op de hoogte zijn van het besluit van Dick Sniijders om per 1 januari met vervroegd emeritaat te gaan hebben wij extra tijd die we ook willen gebruiken. Dus in alle rust kunnen we nu werken aan een zorgvuldig proces.

En alle stappen zorgvuldig voorbereiden en uitvoeren. Op de website van de PKN staat genoemd dat je rekening moet houden met een duur van 9 maanden als alles voorspoedig verloopt. Dus we liggen goed op koers. Er is nog alle gelegenheid dat de gemeente namen kan noemen van mogelijke kandidaten die in aanmerking zouden komen om mee in gesprek te gaan. Suggesties en reacties blijven welkom! Contactpersoon Evert van den Brink

Werk aan de Grote Kerk

In de zomer is de architect aan het werk gegaan voor een nieuw schetsontwerp voor de aanpassing van de Grote Kerk om het gebouw te verduurzamen en om het gebruik van het gebouw te verbreden.

In dit nieuwe schetsontwerp worden alle beoogde functies binnen de bestaande muren gerealiseerd, waarbij in een eerder schetsontwerp een aanbouw in de plannen was opgenomen. Voor het nieuwe schetsontwerp heeft de kerkenraad voor de zomer ingestemd met een nieuw programma van eisen en een nieuw plan van aanpak voor verduurzaming en aanpassing van de Grote Kerk.

Op 10 juli heeft de architect een tussenrapportage gegeven aan de Werkgroep Werk aan de Grote Kerk, een uitgebreide schets van 'hoe het zou kunnen', maar nog zonder financiële paragraaf. Met de inbreng vanuit de Werkgroep is de architect vervolgens aan de slag gegaan om de opdracht af te ronden. De uitkomst daarvan zal op 18 september aan de Werkgroep worden gepresenteerd, waarna achtereenvolgens bespreking in de Stuurgroep (Kleine Kerkenraad), de Kerkenraad en de gemeente en vervolgens waarschijnlijk opnieuw in de Kerkenraad kan gaan plaatsvinden.

Omdat de uitkomst pas op 18 september wordt gepresenteerd – op dat moment alleen nog aan de Werkgroep –, is er inhoudelijk op dit moment geen nieuwe informatie te geven vanuit de Kerkenraad. Wel mag duidelijk zijn dat er hard wordt gewerkt aan het project. In het najaar zult u een uitnodiging voor een gedachtewisseling tegemoet kunnen zien.

De Werkgroep in elk geval toonde zich unaniem enthousiast over de oplossingen die de architect voorstelt. Tegelijkertijd constateert de werkgroep

dat enkele deelvoorstellen ingrijpend zijn en waarschijnlijk ook een flinke investering zullen vergen. De aanwijzingen die de Werkgroep voor de verdere uitwerking heeft gegeven, zijn erop gericht het waardevolle te behouden en tegelijkertijd de investeringen binnen de perken te houden.

Zoals ook in het vorige bericht over dit onderwerp sluit ik af met de hoop dat we steeds open met elkaar in gesprek zullen zijn, om de argumenten en gevoelens van voor en tegen, van beter en minder goed, uit te wisselen. En dat voor iedereen helder is waar het over gaat. Mocht u vragen hebben, stel ze gerust.

Vanuit de kerkenraad,
ds. Dick Sniijders

KERKRENTMEESTERS

Veilig in de kerk: de Kerkhulpverleners zoeken aanvulling

Veiligheid in de kerk: je kunt er op een aantal manieren naar kijken. Jan Liebeton informeerde ons enkele maanden geleden over 'DE VEILIGE KERK' Hier viel de nadruk op het omgaan met elkaar en de recente ontwikkeling wat betreft de vertrouwenspersonen in de Ring Elst. Deze veiligheid is de laatste tijd regelmatig in het nieuws, u weet dit ongetwijfeld.

Nu iets anders: de fysieke veiligheid in de kerk en De Ruimte. Bezoekers hebben hier te maken met een gebouw met specifieke kenmerken. Er kan 'zo maar' wat gebeuren: je struikelt en blesseert je, iemand krijgt te maken met hartritmestoornissen of er breekt brand uit. Er moet dan snel gehandeld worden: EHBO is dan nodig, de AED kan worden gebruikt of er moet acuut ontruimd worden. Dat is niet niks. Het is nodig -en verplicht- op dit terrein afspraken te hebben en voldoende mensen die deze dan ook uit kunnen voeren.

Gelukkig kent PG-Elst sinds een 5-tal jaren de Kerkhulpverlening (afgekort KHV). KHV-ers vallen zondags misschien op doordat ze de gekleurde hoesjes mee nemen naar de eigen zitplaats in de kerk. Als het nodig is komen de KHV-ers in actie volgens een vast protocol. Het zou maar eens nodig zijn.

In De Ruimte hangen de hoesjes met aanwijzingen in elke zaal voor de gebruikers.

Ook wordt de vluchtroute steeds aangegeven per ruimte. Let er maar eens op... Het is vast ook leuk om de brandblussers te traceren. Je weet maar nooit....

Nu heel praktisch: de groep KHV is rond 15 vrouw/man sterk. Zo maken de beide predikanten, de kosters en Finy er deel van uit. Verder zijn het mensen die iets hebben met EHBO en hulpverlening, die in de zorg werk(t)en of gewoon iets willen doen binnen onze gemeente. De groep KHV zoekt aanvulling: zijn er gemeenteleden die aan willen sluiten bij de groep? Is er nadere informatie nodig: ik geef deze graag. Uiteraard neem ik dan ook de aanmeldingen in ontvangst.

Vooruitblik: in de loop van het najaar is er een scholing voor de KHV-ers. Ook de nieuwe KHV-ers kunnen dan direct aansluiten. Daarnaast komt er weer eens een ontruimingsoefening van de kerk. Wanneer? Laat u verrassen.

Jan Luiten (coördinator veiligheid)

Vanuit het College van Kerkrentmeesters

De zomerperiode is voorbij en we beginnen weer aan een nieuw jaar met frisse energie en nieuwe plannen. Veel moet daarvan nog besproken worden en kan nu nog niet over worden geschreven. Wel is er voortgang geweest over de vacante periode die na het emeritaat van Ds. Dick Sniijders voor ons ligt. We hebben contact opgenomen met Ds. Aafke Zaal om ons in deze periode bij te staan. Vooral voor (dringende) pastorale taken, maar ook op andere fronten waar dat nodig en wenselijk is. In eerste instantie denken we aan een periode van 1 december tot aan de volgende zomer voor 20 uur per week. Een aantal zaken die gedaan worden door ds. Sniijder zullen dus niet worden ingevuld. Dat zullen we zelf moeten doen.

We zijn erg blij dat Ds. Zaal beschikbaar is en dit wil doen. Ze kent onze gemeente uit de vorige periode in 2023, en verder is de samenwerking met Ds. Jeroense ook goed. Verder zijn we bezig om ons voor te bereiden op het invullen van de vacature die zal gaan ontstaan. Met name de formaliteiten uitzoeken en regelen, zodat we in januari weten wat we kunnen gaan doen. Volgende maand zullen we meer kunnen informeren over nieuwe plannen die nog in het vat zitten.

Jan Liebeton

DIACONIE

WEEK TEGEN EENZAAMHEID

Woensdag 25 september tot en met donderdag 3 oktober.

‘In den beginne is er de relatie’, zegt de filosoof Martin Buber. Een mens is gemaakt om met een ander in relatie te treden. Samen met anderen worden we wie we bedoeld zijn. Je wordt als het ware mens doordat je relaties hebt. Heel ons leven bestaat uit relaties. Ik ben, ik word, doordat ik een relatie heb met mijn kinderen, mijn partner, met mijn collega, met mijn sportleraar en ga zo maar door. We kunnen leven omdat we in relatie staan met ons werk, met onze ouders, de natuur, vrienden, bridgemaatje, kerk. Het is haast oneindig. Kortom: alles is relatie.

Helaas lukt het om allerlei redenen veel mensen niet om met een ander in relatie te treden. In onze samenleving zijn veel mensen alleen en voelen zich eenzaam. Bijna de helft van de Nederlandse volwassenen voelt zich eenzaam (48,6%)! 1 op de 7 Nederlandse volwassenen voelt zich erg eenzaam. Onder jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 25 jaar voelt zelfs 1 op de 4 zich erg eenzaam. Daarom is het zo belangrijk dat we ons inzetten voor alle mensen die zich eenzaam voelen.

De joodse filosoof Martin Buber heeft dan ook als Quote: ‘Alle werkelijk leven is ontmoeting’. Ieder mens is onderdeel van een oneindig aantal ontmoetingen. Soms zijn we onderdeel van een intense ontmoeting, hevig, vol passie, zijn we tot over onze oren verliefd, een andere keer is een relatie vluchtig, als het begroeten van de toevallige treinreiziger die naast je op het perron staat te wachten. Zonder ontmoeting ben ik niets.

Om het thema 'eenzaamheid' onder de aandacht te brengen organiseren de diaconie en CPO van de PG-Elst samen met Forte Welzijn een 'week tegen eenzaamheid'. In alle dorpen van de Overbetuwe worden in deze week activiteiten georganiseerd die aandacht vragen voor eenzaamheid. Niet dat we denken de eenzaamheid van veel mensen op te kunnen lossen, maar we kunnen het wel benoemen en proberen mensen wat minder eenzaam te maken.

Ds. Jeroen Jeroense

Programma 'week tegen eenzaamheid'

Ook al is de officiële opening donderdag 26 september, we starten al een avond eerder. Namelijk met een filmavond in De Ruimte.

Woensdagavond 25 september

film: The Old Oak

Inloop: 19.30-20.00 uur

Film: 20.00-21.30 uur

Nazit: 21.30 uur: aan de stamtafel

Plaats: De Ruimte

De Syrische vluchteling Yara voelt zich aanvankelijk erg eenzaam en gediscrimineerd in haar nieuwe Engelse woonplaats. Uiteindelijk weet ze haar eenzaamheid te overwinnen en contacten te leggen.

Donderdag 26 september:

opening van de week tegen eenzaamheid

10.00 uur: inloop koffie/thee

10.15 uur: welkom ds. Jeroen Jeroense

10.20 uur: opening door wethouder
Chantal Teunissen

10.20 uur: info jongeren avond
Lisette Brandsma

10.30 uur: opening door wethouder
Chantal Teunissen

10.45 uur tot 12.30 uur: **Activiteiten:**

1 – 'Palet van de Dag'

Groepjes gaan schilderijen maken.

Thema : 'Verbinding met Mensen' WETHOUDER zet de eerste penceelstreek op het doek.

2 – 'Klets Bankje'

Alle deelnemers en passanten helpen mee een bankje te versieren, dat later in De Ruimte of ergens in Elst zal worden geplaatst.

3 – 'Steengoed'

We schrijven woorden die jou kracht geven op een steen. Blijf ze herinneren wanneer je het moeilijk hebt.

Verder kan er in de stilte ruimte een kaarsje aan worden gestoken.

4 – 'Drive Talk Taxi'

Deel je verhaal over eenzaamheid op de achterbank van een taxi. Tijdens een rit in een taxi luchten mensen vaak hun hart. Deel je verhaal aan ds. Jeroen Jeroens op de achterbank van een oldtimer taxi. Al rijdend door de Overbetuwe komen verhalen los.

13.00-14.00 uur: Lunch met ontmoetingen

In de loop van de morgen delen vrijwilligers kaarten uit met een niet afgemaakt gedicht. Je mag dit zelf verder aanvullen. De kaarten worden ingeleverd en later naar mensen verzonden.

Vrijdag 27 september stamtafel: aan de slag met eenzaamheid

10.00-11.30 uur

Stamgast deze morgen aan de stamtafel is jeugdwerker Jolanda Janssen van Forte welzijn en haar dochter Kelly Janssen. In hun werk krijgen ze veel te maken met het onderwerp eenzaamheid. Niet alleen ouderen zijn eenzaam maar ook jongeren. Kelly heeft een boek geschreven over trauma en eenzaamheid getiteld: 'Als de storm komt'. We horen een aantal van haar ervaringsverhalen en gaan met elkaar in gesprek.
Plaats: De Ruimte

Vrijdagavond 27 september

19.30 uur-20.00 uur: inloop koffie/thee

20.00-21.30 uur: programma 'Rouw is Rauw'.

Plaats: The Meeting

Deze avond wordt verzorgd door oud-studenten uit de Stichting 'We zien mekaar'. Dit is een vriendengroep zoals je wel vaker ziet: elkaar gevonden in de studententijd en nu nog altijd bevriend en betrokken. Maar ze missen twee van hun maten die uit het leven zijn gestapt. Dit had een heel grote impact op de vriendengroep. Ze hebben besloten om het onderwerp depressie en eenzaamheid onder zo veel mogelijk jongeren en ouderen te bespreken. Dit doen ze op een open, respectvolle en eerlijke manier.

Zondag 29 september 'Verhalen rondom eenzaamheid' in de Grote kerk van Elst.

De viering start om 10.00 uur, maar iedereen is van harte uitgenodigd voor een ontbijt vol ontmoetingen in De Ruimte. Dit ontbijt wordt georganiseerd van: 8.30-9.30 uur. Bij mooi weer is de St. Maartenshof ook open.

10.00 - 11.00 uur: Viering in de Kerk Thema : Verhalen rondom eenzaamheid.

Aan deze viering wordt meegewerkt door onder andere: 'The Houseband' en Joshua Namagebe en friends. Ook zullen in de viering persoonlijke verhalen aan bod komen.

Afsluiting week tegen eenzaamheid

Woensdag 2 oktober

Plaats: De Ruimte

10.00 uur: Bankje afmaken en inpakken

12.00 uur: Onthulling

12.15 uur: Drankje in de Ruimte

*Ds. Jeroen Jeroense, Magreet Elzinga,
Evert van den Brink, Lisette Brandsma*

DIACONIECOLLECTE SEPTEMBER

Diaconie maandcollecte: KIA Jonge generaties: Het hele jaar met jongeren op weg.

Onderzoek maakt duidelijk dat kerken die jongeren serieus nemen en ervoor zorgen dat ze zich thuis voelen, meer aantrekkingskracht op hen hebben. De Protestantse Kerk helpt gemeenten hiermee door het aanbieden van seizoen pakketten met methoden, spellen en werkvormen voor jeugd-groepen, clubs en gezinnen. Er zijn vijf pakketten: voor jonge kinderen, oudere kinderen, tieners, jongeren en intergeneratief kerk-zijn. De materialen zijn uitgedacht in samenwerking met lokale gemeenten en worden steeds opnieuw

aangevuld. Via het programma 'Jonge generaties' ondersteunt de Protestantse Kerk gemeenten om aantrekkelijke en inspirerende activiteiten voor jongeren te organiseren.

Zie ook: <https://kerkinactie.protestantsekerk.nl/collecterooster/> voor meer informatie

UITGANGSCOLLECTES SEPTEMBER

1 september: Zeilkamp Meeting

In onze kerk bestaat een actieve groep die zich inzet in het jeugdwerk. Wekelijks zijn vrijwilligers actief in crèche, kinderkerk, basiscatechese en 'The Meeting'. Jeugd en jongeren ontmoeten elkaar op een open en ontspannen manier en zijn samen bezig met geloof en zingeving. Ieder jaar wordt traditiegetrouw het Meetingseizoen op een onvergetelijke manier geopend. En dat doen we tijdens een van de leukste activiteiten van de Meeting: het zeilkamp. Jongeren van 12 t/m 17 jaar gaan mee met dit kamp. De jongeren logeren in Friesland en zeilen elke dag onder begeleiding van een ervaren schipper. Zo leren de jongeren, die net zijn overgestapt, de andere Meeting-jongeren op een ontspannen manier kennen. Het kamp wordt georganiseerd door leden van de Meeting en de Protestantse Gemeente Elst. Zij vormen samen de zeilkampcommissie.

Zie ook: The Meeting (12+) (pg-elst.nl) voor meer informatie

8 september: Sint Maartenshof

Achter De Ruimte ligt een spirituele tuin waar met vormen, planten en objecten een bijzonder invulling wordt gegeven aan de gedachten en beleving van geloof en spiritualiteit. De tuin bestaat uit drie gebieden: Ontmoeting, Inkeer en Wandeling. Bij mooi weer drinken we hier 's zondags na de kerkdienst koffie en ook op andere momenten zijn hier activiteiten. De bankjes, de plantenbakken en het verhoogde terras zijn vervaardigd van gerecycled materiaal. De klinkers in de paden en het tuinterras zijn afkomstig van het voormalige parkeerterrein. Dit duurzaam gebruik van materiaal verwijst naar zuinig omgaan met grondstoffen.

De Sint Maartenshof is een ontwerp van onze eigen Kees van Nes. In de periode september 2012 tot april 2013 is de aanleg uitgevoerd door gemeenteleden.

Rond de tuin is aan de noord- en oostzijde hедера gepland. Langs de muren van De Ruimte staat klimhortensia. Deze groene muren benadrukken de beslotenheid van de vroegere kloostertuinen. In de tuin staat het oude doopvont uit de Grote Kerk. Onder het doopvont liggen herdenkingsstenen uit de stiltekapel van de kerk. Deze plek staat symbool voor leven en dood, begin en eind, vlak bij elkaar.

De vaste planten en heesters in de Sint Maartenshof zijn gekozen naar de kleuren van het kerkelijk jaar. Groen en rood blad, paarse en witte bloei en rode vruchten. Er is rekening gehouden met bloeiopvolging, geur, en aantrekkelijkheid voor vlinders, bijen en vogels. We vragen uw bijdrage voor het onderhoud van de tuin.

Zie ook: Protestantse Gemeente Elst - Tuin St. Maartenshof (pg-elst.nl) voor meer informatie

15 september: G-noot

In 2017 begon G-noot met een klein clubje mensen. Inmiddels staan er ruim 50 mensen op de lijst waarvan er gemiddeld 20 tot 25 deelnemen aan een optreden tijdens een viering. Het koor ondersteunt omstreeks acht maal per jaar een viering. Vooraf wordt thuis geoefend aan de hand van digitale bestanden. Een optreden tijdens een viering wordt voorafgegaan door drie repetities. Het koor staat onder leiding van IJsbrand ter Haar.

Het repertoire is divers. Naast veel onbekende en bekende liederen uit het liedboek zoekt G-noot in nauwe samenwerking met de predikanten naar verrassend koorrepertoire. Van middeleeuws tot modern, van religieus tot werelds. Regelmatig wordt een nieuw arrangement of compositie speciaal voor het projectkoor geschreven. Ook worden er andere vormen van vieringen verkend, zoals met de poëzievieringen.

Zie ook: Koren (pg-elst.nl) voor meer informatie

22 september: Kia Zending Syrië: de kerk als plek van hoop en herstel

Meer dan 90 procent van de mensen in Syrië leeft onder de armoedegrens, voor meer dan de helft dreigt honger. De oorlog in Syrië heeft een nieuw gezicht gekregen: van militair geweld naar een dramatische economische crisis. Er is nauwelijks aan eerste levensbehoeften te komen, laat staan

aan bouwmaterialen. Toch is het herstel van kerken het enige wat perspectief biedt.

Voor mensen in Syrië is het voortbestaan van de kerk van cruciaal belang voor de stabiliteit in het land, omdat daarmee de sociale structuur wordt hersteld. Om kerken in Syrië hierbij te helpen, heeft Kerk in Actie het herstellfonds opgericht: een samenwerking van Kerk in Actie en 12 Syrische kerkgenootschappen.

Op de lijst van het herstellfonds staan 76 gebouwen die opgeknapt moeten worden, door het hele land verspreid. Van elk gebouw dat wordt hersteld, betaalt de eigenaar – bijvoorbeeld de plaatselijke kerkelijke gemeente – minstens 30 procent van de kosten. De economische situatie zorgt ervoor dat de bouwwerkzaamheden langzamer gaan dan gehoopt. Door de internationale sancties is het ontzettend moeilijk om aan bouwmaterialen te komen. Ook de koersdaling van de Syrische pond is een groot probleem. Als de kerk er weer is, kan zij haar onmisbare taak in de samenleving weer oppakken. Met het herstellfonds helpt Kerk in Actie de kerk in Syrië op te bouwen. Want herstel van de kerk betekent herstel van de gemeenschap, en hoop voor de toekomst!

Zie ook: Bouw de kerk in Syrië weer op | Kerk in Actie (protestantsekerk.nl) voor meer informatie

29 september: Plastic Soup Foundation

Een tsunami van plastic bedreigt onze natuur en onze gezondheid. Jaarlijks komt er 440 miljard kilo nieuw plastic bij. Bijna de helft hiervan is voor eenmalig gebruik! En minder dan 10% wordt gerecycled.

We ademen, eten en drinken plastic. Het is zelfs gevonden in ons bloed! Help de plasticraan dicht te draaien, zodat de plastic tsunami gestopt kan worden. Met onze steun kan de plastic soup foundation campagne voeren. De foundation doet wetenschappelijk onderzoek en pleit voor nieuwe wet- en regelgeving. Zodat makers en verspreiders van plastic tot de orde worden geroepen.

Met onze bijdrage helpen we mee de plasticraan dicht te draaien. Samen strijden wij voor een veilige, schone en gezonde toekomst, van onszelf, kinderen en onze kleinkinderen.

Zie ook: <https://www.plasticsoupfoundation.org/> voor meer informatie

COLUMN

Vertrouwen

Wie vertrouwt u? Dat is een zin met twee betekenissen: 'Welke mensen vertrouwt u zelf?' en 'Welke mensen vertrouwen ú?'

Het is fijn als je je geen zorgen maakt over de betrouwbaarheid van je medemens. In verreweg de meeste gevallen wordt dat vertrouwen niet beschaamd. In onze regio kun je langs de weg vaak groente, fruit of planten kopen: een tafeltje aan de weg met een geldkistje waar je je aankoop in kunt betalen; een kwestie van vertrouwen. Mensen die slim denken te zijn en iets meenemen zonder te betalen (er is toch niemand die het ziet) brengen schade toe aan dit mooie initiatief. Die schade kan er uiteindelijk toe leiden dat de bewoners hun waren niet meer aan de weg willen verkopen. Daarmee verpesten de kwaadwillende voor iedereen de mogelijkheid om verse producten uit andermans tuin te kopen. En dat alleen maar voor een paar centen winst.

Mensen die een vakantie boeken via internet kijken vaak ook bij de ervaringen van anderen. Die ervaringen vertrouwen ze. Maar die ervaringen kun je gewoon kopen, bleek uit een proef waarbij een influencer werd gevraagd of hij een restaurant wilde aanprijzen. Geen probleem, maar voor de juiste prijs. Hij leverde mooie recensies op internet. Het restaurant bestond echter niet en op het aangegeven adres stond een duidelijk onbewoonbaar huis.

Influencers

Veel jongeren vertrouwen de aansprekende influencers op internet. Daarbij vergeten ze dat die influencers vaak gesponsord worden door fabrikanten die hun eigen product op deze manier promoten. Dat kan kwalijke gevolgen hebben als het gaat om medische adviezen van leken. Onlangs hebben echte artsen een TikTok-account aangemaakt om degelijke, door kennis en jarenlange ervaring onderbouwde, medische tips te geven.

Als iemand tegen je zegt 'Vertrouw me maar', gaat dat niet vanzelf. Vertrouwen is iets wat je moet verdienen, bijvoorbeeld door je aan je afspraken te houden en geen negatieve, onverwachte acties

te doen. Vertrouwen is een gevoel, een gevoel dat misleid kan worden: mensen die er betrouwbaar uitzien kunnen mensen vreselijk bedriegen, maar andersom kan ook: een zeer betrouwbaar persoon kan een onguur uiterlijk hebben; een uiterlijk dat we minder 'vertrouwenwekkend' vinden. Hoe voel je je als iemand je vertrouwen beschaamt? Teleurgesteld? Boos? Voorkom dat een ander dat voelt.

Commercie

Het tegenovergestelde van vertrouwen is wantrouwen. Vertrouwen geeft rust, maar wantrouwen is commercieel interessant, want het spoort aan tot actie: beveilig jezelf of je huis door ons product te kopen. Met een bewakingscamera in uw huis kunt u gerust op vakantie. Het tegenovergestelde is echter het geval. Je wilt telkens kijken of er iets mis is. Dat leidt juist tot onrust.

In de huidige tijd lijkt een groot aantal mensen veel vertrouwen verloren te hebben. Dat kan meerdere oorzaken hebben. We worden overspoeld door berichten over ongelukken, dreigingen en oplichterij. Je vertelt anderen een verhaal over een oplichterstruc (tijdens je vakantie) om ze te waarschuwen, maar het legt bij je toehoorders daarmee een basis voor wantrouwen als zij in een vergelijkbare situatie komen.

Verzekeringsmaatschappijen wakkeren bedrijfsmatig onze angst aan voor dingen die mis kunnen gaan. Andere bedrijven prenten ons in dat ons eigen immuunsysteem toch echt wel een steuntje in de rug nodig heeft door het gebruik van 'probiotica', voedingssupplementen en/of extra vitaminen en mineralen (uiteraard afgestemd op onze eigen leeftijd).

Gevaar!

Daarnaast blijken organisaties die betrouwbaar zouden moeten zijn hun zorgplicht, gebaseerd op vertrouwen, ingeruild te hebben voor een houding gebaseerd op wantrouwen. De media versterken het gebrek aan vertrouwen door vooral te berichten over wat er allemaal mis gaat, waardoor het lijkt of we in een wereld leven die gedomineerd wordt door ongelukken en misdadigers. Ook hebben deze media de neiging om bij een gebeurtenis vooraf en achteraf te

gaan speculeren over wat er mis kan gaan of hād kunnen gaan, als er iets anders gebeurt (was gebeurd).

Daar komt nog bij dat digitale ontwikkelingen tegenwoordig zo goed zijn in het fabriceren van een bedrieglijk echte, maar kunstmatige wereld in beeld en geluid, dat ook betrouwbare bronnen in twijfel getrokken worden.

Wetenschappers, die vaak jarenlang gestudeerd hebben en veel ervaring hebben opgedaan in hun vakgebied worden als manipulators afgeschilderd door partijen voor wie hun waarschuwend berichten niet goed uitkomen.

Houvast

We hebben behoefte aan houvast, aan iemand die we kunnen vertrouwen. 'Vertrouw op God en wees geborgen' zingen we in de kerk, maar wat is uw ervaring met God? Heeft u vertrouwen in God? God heeft ons de middelen gegeven om samen te leven met onze directe omgeving, in ons eigen lichaam. Dat is vaak voldoende. Het zijn ook de middelen waarmee wij kunnen helpen het vertrouwen van anderen te versterken door zelf betrouwbaar te zijn, ons aan ons woord te houden en te doen wat we beloven. Help zo mee het vertrouwen van anderen te vergroten. We hebben het nodig.

Wie vertrouwt u?

Bert Wolters

JEUGD

CRÈCHE

Uw kinderen (0-4 jaar) zijn van harte welkom bij de crèche in De Ruimte. U kunt uw kind voor de dienst (tussen 9.45-10.00 uur) brengen en na de dienst weer ophalen.

KINDERKERK

Tijdens de kerkdienst is er kinderkerk voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.

We beginnen in de kerk en gaan daarna naar De Ruimte.

De zomerstop is geweest en vanaf 25 augustus is er weer kinderkerk. Tijdens de zomerstop lag er materiaal in de kerk voor de kinderen. We hebben op 8 september Startzondag. We gebruiken de Startzondag om elkaar op een leuke, interactieve manier (weer) te leren kennen. Alle kinderen van de kinderkerk zijn natuurlijk van harte welkom!

We hebben in verband met de groepsgrootte besloten om de groepen anders in te delen:
De jongste groep: basisschool groep 1 t/m 3.
De oudste groep: basisschool groep 4 t/m 8.
Zo verwachten we dat de verdeling beter is en ook de activiteiten beter aansluiten op de beleving van de kinderen.

Verder zijn we op zoek naar nieuwe kinderkerkleiding. We zouden het fijn en gezellig vinden wanneer onze groep wordt uitgebreid! Bij interesse kun je ons altijd even aanspreken in de kerk of een mailtje sturen.

The Meeting is dé plek voor jongeren vanaf 12 jaar. Het is een plek om elkaar te ontmoeten op een ontspannen manier, maar ook om goede gesprekken te voeren en met zingeving bezig te zijn. In The Meeting is iedereen welkom, het is er altijd gezellig en je mag zijn wie je bent!
Wil jij je aanmelden bij The Meeting? Vraag het inschrijfformulier op via jjw@jeugdwerkpgelst.nl

De Vierdaagse 2024

Met een grote groep vrijwilligers stonden we op 18 juli klaar om de duizenden wandelaars te ontvangen. De ochtend begon winderig en fris dus het was even volhouden op het kerkplein.

Al snel wisten de eerste wandelaars de weg weer te vinden naar onze kerk, er werd even naar de wc gegaan, kaarsjes werden ontstoken, de kerk bewonderd en genoten van een vers bakje koffie.

Iedereen werd hartelijk ontvangen door onze vrijwilligers en geduldig en zorgvuldig de weg gewezen. Vele complimenten mochten we in ontvangst nemen. Vaak gehoord verhaal was dat mensen al jaren trouw pauzeerde bij ons in de kerk, omdat het zo top geregeld is elk jaar opnieuw. Moe maar voldaan genoten we nog even van een patatje en snack. We praatten na, evalueerden wat super ging en beter kon. We kijken terug op een zeer geslaagde editie. We haalde het prachtige bedrag op van €1800,00 voor War Child.

Zeilkamp, trossen los!

Traditie getrouw reizen onze jongeren het eerste weekend van september weer af naar Friesland voor een weekend vol waterpret. We hopen natuurlijk weer op prachtig weer en een lekker windje. Een lieve, trouwe groep oud Meeting-leden is al druk geweest met de voorbereidingen om er een prachtig weekend van te maken. Thema dit jaar is De ruimte, we hopen samen een reis te maken naar de sterren, manen en het heelal. Reizen jullie in gedachten met ons mee? Het reisverslag vindt u in de volgende Onderweg.

Basiscatechese

Zoals elk jaar start er in september weer een nieuwe groep kinderen met de basiscatechese. Dit seizoen gaat de catechese over de kerk, zijn gebruiken en de Christelijke feestdagen. Zit uw zoon of dochter in groep 7 of 8 van de basisschool dan is hij/zij van harte uitgenodigd om mee te doen. Start bijeenkomst dinsdag 10 september, we verzamelen om 18:45 uur in De Ruimte. De catechese duurt tot 19:45 uur en daarna is er nog tot 20 uur de mogelijkheid om even te spelen in de zaal bij The Meeting. Graag opgeven bij Loes Pieper loespieper@hotmail.com

Groetjes, Lisette Brandsma

Jeugd- en Jongerwerkster PG Elst

Voor het meest actuele programma, en het programma voor de komende maanden kun je kijken op de website www.pg-elst.nl/jeugd

Zoals eerder al vermeld, The Meeting heeft een Instagram account. Mocht u Instagram hebben en het leuk vinden meer van de bezigheden van The Meeting te kunnen volgen, nodigen wij u van harte uit om ons ook te volgen! [themeeting_elst](https://www.instagram.com/themeeting_elst)

Contactpersonen voor The Meeting:

Lisette Brandsma contactpersoon

jjw@jeugdwerkpgelst.nl

vacant

voorzitter Meetingcommissie

Internet:

www.pg-elst.nl/jeugd

DIVERSEN

Nieuwe expositie in de kerk

'Kleurrijk Landschap', schilderijen van de Hoogeveense kunstenaar Andries Middelbos. Drenthe is zijn inspiratiebron. De sprekende beelden, de vrolijke, heldere kleuren en de bijzondere stijl van zijn werk lijken ons heel toepasselijk in dit zomer/herfstseizoen. Te zien van 15 augustus tot 15 november.

De Kunstcommissie

meer dan 20 eeuwen
cultusplaats in Elst

Openingstijden Tempel-Kerkmuseum

Het Tempel-Kerkmuseum is geopend:

- Van 1 april tot 1 november:
elke zaterdag van 13.30-16.30 uur
- In juli en augustus ook zondag's van
13.30-16.30 uur
- Van 1 november tot 1 april:
elke 1e zaterdag van de maand van 13.30-16.30 uur

Rondleiding om 14.00 uur (€ 5,00 p.p., € 2,00 kinderen t/m 12 jaar). Romeinse Ruimte en Crypte alleen toegankelijk met rondleiding.

Voor rondleidingen buiten de openstelling kunt u een afspraak maken via de koster (koster@pg-elst.nl)

Voor actuele informatie:
www.tempelkerkmuseum.nl

Open Monumentendagen

Op zaterdag 14 september is het museum geopend. U kunt deze dag in het kader van Open Monumentendag gratis deelnemen aan de rondleiding. Op zondag 15 september is het museum gesloten

80 jaar Market Garden – de gevolgen voor Elst

Op zaterdag 21 september is er een inloopmiddag (13.30-16.30 uur) ter gelegenheid van 80 jaar Market Garden in het Tempel-Kerkmuseum met een expositie over de gevolgen van deze operatie voor de Grote Kerk en Elst.

Centraal deze middag staan de vragen: wat gebeurde hier 80 jaar geleden, in de weken na 17 september 1944 en wat waren de gevolgen van de geallieerde opmars voor Elst en de Grote Kerk?

Behalve een foto-expositie is er een kleine expositie van voorwerpen. De hele middag draait een informatieve film.

Om 15.30 uur is er een gezamenlijk moment met een korte lezing door de Arnhemse historicus F. van Lunteren met als titel: Evaders in Elst – het onbekende verhaal rond ondergedoken militairen en piloten in september 1944.

Precies 80 jaar na de redding van 16 militairen door drie Elstenaren vertelt Van Lunteren over onbekende gastvrijheid en moed van inwoners van Elst in het licht van de vreselijke executies nog geen week daarvoor in het dorp. Hij gaat in op de rol van lokale verzetsmensen en dorpsbewoners die met gevaar voor eigen leven onbekenden hielpen.

De middag over de gevolgen voor Elst na Market Garden is tijdens de openingstijden van het Tempel-Kerkmuseum gratis toegankelijk. Aanmelden is niet nodig.

Deze middag en de expositie komen tot stand door samenwerking tussen het Tempelkerkmuseum en Marithaime. Met dank aan museum Niemandsland Gendt.

Voor het gehele programma:
zie tempelkerkmuseum.nl > activiteiten

Hulp in 1945

In de vorige Onderweg vroegen we naar meer informatie over 2 plaquettes. De heer Jan Brouwer heeft ons van de nodige informatie voorzien. Hij schreef ons: 'In mei 1945 had de Overbetuwe hulp nodig. De Zwitserse Reformierte Kirche stelde de Nederlands-Hervormde kerken in de gemeente Elst (Elst, Elden en Lent) en de dorpen Ressen en Angeren vijf houten noodkerken ter beschikking. Het 1st Battalion The Regina-Rifle-Regiment van de 1st Infantry Division en geniesoldaten van het Canadese 1st Armoured Brigade onder leiding van brigadier W.C. Murphy hielpen bij de bouw van de noodkerk in Elst. Ter herinnering aan die hulp is 2 november 1945 in de noodkerk een bronzen plaquette onthuld ter gelegenheid waarvan ds. Plooij een toespraak hield. De hervormden konden de noodkerk op 28 oktober 1945 in gebruik nemen.'

Tekst op plaquette: Gebouwd voor de bevolking van Elst door het 1ste bataljon van het Regina Rifle Regiment Canada Augustus 1945. De bordjes zijn door koster Jan van der Horst uit de noodkerk naar de kerk gebracht.

Noodkerk Elst voor de verwoeste kerk

Tentoonstelling 'Verborgen boekenpracht; de kloosterbibliotheek van Sint Agatha'

Nederland heeft slechts één bibliotheek die sinds de middeleeuwen op dezelfde plaats bewaard wordt: de kloosterbibliotheek van Sint Agatha (Land van Cuijk). Het klooster werd in 1371 gesticht door de Kruisheren. De boekencollectie bevat middeleeuwse handschriften, honderdvijftig wiegedrukken (uit de periode 1454-1500) en bijna 6.000 titels ouder dan 1800. Vanwege de unieke geschiedenis behoort de indrukwekkende verzameling tot het beschermde cultuurbezit in Nederland.

Hoewel het klooster eeuwenlang een besloten karakter had, was de bibliotheek befaamd bij wie zich professioneel met boekkunst bezighielden. Voor het eerst presenteren we de bibliotheek nu voor een breed publiek, zodat iedereen kennis kan maken met deze bijzondere collectie. De kostbaarste schat uit de bibliotheek is het Graduale dat rond 1500 in het klooster werd vervaardigd door broeder Johannes van Deventer: een reusachtig koorboek dat maar liefst 22 kilo weegt. De beginletters van de Latijnse gezangen voor kerkelijke hoogfeesten zijn voorzien van prachtige, geschilderde miniaturen. Het Graduale is eind 2023 ingeschreven in het Unesco Nederlands memory of the world register. Het wordt voor de tentoonstelling bij hoge uitzondering uit het depot gehaald. Vijfhonderd jaar later woont er opnieuw een bijzonder creatieve Kruisheer in het klooster die prachtige boeken vervaardigt: broeder Edgard Claes, een internationaal vermaard kunstboekbinder. Hij heeft in Sint Agatha zijn atelier en ook zijn werk is in de tentoonstelling te bezichtigen. Naast de boektentoonstelling zijn ook de overige delen van het klooster zeer de moeite waard, waaronder de kloosterkerk met het Mauritsraam dat rond 1613 werd geschonken door de latere prins Maurits. Voor meer informatie en bezoektijden zie de website: erfgoedkloosterleven.nl/bezoek-en-diensten/tentoonstelling/

Ik was bevoorrecht om de tentoonstelling 1 op 1 te mogen zien en ondergaan. Indrukwekkend! Goed om het in Onderweg aandacht te geven. Het is een prachtige plek met een mooie kloostertuin en bezoekerscentrum. Ik zal een aantal folders in de ruimte neerleggen.

An Pieterse

Vakantieweken met zorg via Het Vakantiebureau

Graag breng ik Het Vakantiebureau onder uw aandacht.

Zelf heb ik deze zomer als vrijwilliger meegewerkt aan een vakantieweek via Het Vakantiebureau. Met ongeveer 28 vrijwilligers hebben we een vakantie mogelijk gemaakt voor 36 gasten die zonder zorg/ begeleiding niet op vakantie zouden kunnen. Het was een gevarieerde groep vanuit ongeveer het hele land, bij elkaar gekomen in Doorn, Nieuw Hydepark (voorheen Roosevelthuis).

We hadden fantastisch weer dus werd er veel buiten genoten van koffie op het terras, fietsen op de duofiets of rolstoelfiets of een wandeling met bijbehorende quiz. Ook heerlijke maaltijden met elkaar aan tafel, spelletjes, gesprekken en muzikale entertainment. Opnieuw een onvergetelijke ervaring!

Tot 2020 heeft de werkgroep recreatie gehandicapten Nijmegen bestaan, deze regionale groep organiseerde jaarlijks een vergelijkbare vakantieweek voor en met gasten en vrijwilligers uit de regio. Helaas heeft deze groep haar werkzaamheden moeten beëindigen omdat er onvoldoende nieuwe vrijwilligers waren en ook de financiering vanuit de classicale diaconie op z'n einde liep. Natuurlijk is dat te betreuren maar het is dus nog steeds heel goed mogelijk om een vakantie te boeken naar Nieuw Hydepark in Doorn of IJsselvliet in Zwolle. Het vakantiebureau heeft een grote groep zorg/ algemeen/ recreatievrijwilligers die zij kunnen inzetten voor de diverse vakantieweken in het jaar. Nieuwe vrijwilligers zijn ook altijd welkom!

Bent u iemand of kent u iemand die niet meer zelfstandig op vakantie kan of durft, denk eens aan deze mogelijkheid en Kijk vooral op : <https://hetvakantiebureau.nl/> voor meer informatie.

Mocht u hulp nodig hebben bij het boeken van een dergelijke vakantie dan mag u mij ook benaderen hiervoor.

Marja de Leeuw

MUZIEK

Orgelconcert

Op 1 september reist organiste Gonny van der Maten dwars door Europa.

Voor het eerst voor een orgelconcert in Elst: de bekende Wageningse concertorganist, dirigent en docent Gonny van der Maten. Tijdens haar concert op zondag 1 september, dat zij de titel 'Europa, internationale uitwisseling' heeft meegegeven, laat zij werken horen uit Duitsland, Engeland, Italië en Frankrijk. Duitsland wordt vertegenwoordigd door de barokcomponisten Samuel Scheidt, Johann Gottfried Walther en, hoe kan het ook anders, Johann Sebastian Bach (met twee monumentale werken), Engeland door Ralph Vaughan Williams en Benjamin Britten, beiden uit de twintigste eeuw, Italië door Scarlatti en Vivaldi, beiden uit dezelfde tijd als Bach, en Frankrijk door de laat romantische componist Léon Boëlmann. Verschillende muziekwerelden, verschillende tijdperken, op verschillende orgels, veel afwisselender kunnen we het niet maken. Het concert begint om 12.00 uur en duurt niet langer dan een uurtje. De entree is gratis, maar na afloop wordt een collecte gehouden. Het eerstvolgende concert is op zondag 5 oktober. Organist is dan Berry van Berkum.

Peter de Leeuw

Betoverende klanken in de Grote Kerk Elst

Zondag 15 september 2024 een bijzonder concert in de Grote Kerk van Elst.

Het betreft een muzikaal optreden van Dirk Luijmes op harmonium en het grote orgel. Dirk Luijmes is door het zeer bekende vakblad 'Luister' de Harmoniumspeler des Vaderlands genoemd. Luijmes is een van de weinige musici ter wereld die het harmonium letterlijk en figuurlijk nieuw

leven inblaast en het instrument terug brengt naar het concertpodium. Volgens Trouw staat hij *'garant voor weergaloze, fantasievolle vertolkingen, waarin hij voorgoed afrekent met het gezapige imago van de oude psalmenpomp'*. Maar Dirk heeft nog meer muzikale pijlen op zijn boog. Behalve harmonium bespeelt hij orgel, klavecimbel en klavichord. Daarnaast schrijft hij teksten over muziek, onder andere voor het Concertgebouw Amsterdam, en is hij artistiek leider van Longen & Tongen. Reden te meer voor de Mozart(k)ring Gelre-Niederrhein, Dirk uit te nodigen voor een concert in de Grote Kerk in Elst op zijn harmonium en het grote G. van Leeuwen Orgel dat in 1953 geplaatst is, nadat het oude orgel in 1944 in de oorlog was verwoest. De Mozart(k)ring nodigt u graag uit om naar de Grote Kerk in Elst te komen voor dit unieke concert. Op het programma muziek van **W.A. Mozart, S. Karg-Elert, A. Guilmant, Fr. Liszt, L.J.A. Lefébure-Wely** en uiteraard de beroemde Toccata con Fuga in d, BWV 565 van de grote **J.S. Bach!**

U kunt ook lid worden van de Mozart(k)ring, dan heeft u een enorm voordeel. U kunt dan alle prachtige concerten voor een zéér vriendelijke prijs bezoeken. De contributie bedraagt € 80,00 per jaar. De Mozart(k)ring organiseert 7 concerten per jaar. Bovendien wordt u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in de wereld van de klassieke muziek.

Voor meer informatie: www.mozartkring.nl
Zondag 15 september 2024 – concert Grote Kerk Elst, Sint Maartenstraat 2 te Elst.
Aanvang 15.00 uur. Entree: € 20,00
Leden Mozart(k)ring op vertoon van lidmaatschapskaart gratis!
programmamanager@mozartkring.nl
Piet Eerden

Programma

W.A. Mozart - Adagio & Allegro in f für ein Orgelwerk, KV 594

S. Karg-Elert - Drei Portraits, op. 101:

Fantasia (alla Mozart) - Adagio (alla Beethoven) - Rondo (alla Haydn)

A. Guilmant - Receuillement, op. 23 nr. 1 - Valse, op. 23 nr. 2

W.A. Mozart - Ave Verum corpus, KV 618 (arr. Franz Liszt: S. 674d)

Fr. Liszt - Präludium und Fuge über den Namen BACH, S.260

W.A. Mozart - uit Klarinetconcert in A, KV 622: Adagio (arr. Dirk Luijmes)

L.-J. A. Lefébure-Wély - Fantasia sur La Flute Enchantée de Mozart

J.S. Bach – uit Sonate in d, BWV 527: Adagio e dolce

Toccata con Fuga in d, BWV 565

Kerktorens zonder haan

Tijdens een fietstocht met vrienden in Friesland kwamen we in het mooie stadje Hindeloopen. Daar heb ik de Grote Kerk gefotografeerd, omdat er geen torenhaan op de spits staat. Op de toren staat een windvaan in de vorm van een schip, een driemaster.

foto gemaakt door Harmen W. Glashouwer

De skyline van Hindeloopen wordt al van kilometers afstand bepaald door deze Grote Kerk en is gebouwd op de fundamenten van de oude kerk die in 1570 werd verwoest in de Tachtigjarige Oorlog. De torenspits werd in 1701 verwoest door blikseminslag en toen is als bekroning na de herbouw van de toren een windvaan aangebracht in de vorm van een zeilschip (ontworpen door Claes Piters).
Ate Lindeboom

Wandeling door Wons

Na een familiebezoek in Makkum maakten wij, Ate en ik, een korte wandeling door het pittoreske dorpje Wons. Tot onze verrassing bleken dat op de twee kerktorens daar geen hanen prijkten. Op de ene kerktoeren van Protestantse Kerk prijkt een hert. Dit is natuurlijk erg bijzonder want in dit agrarische landschap van weilanden en koeien is geen hert te zien natuurlijk. Gelukkig is de informatie te vinden op internet:

‘In 1728 is in dit dorp, op de plaats van een middeleeuwse kerk, een achthoekig protestants kerkgebouw neergezet met piramidevormig dak dat met een klokkenkoepeltje is bekroond. De kerk staat bekend als de Wonser Theebus. Op de toren staat, in plaats van een haantje, een hert. In het dorpswapen van Wons komt het hert ook voor.

Dit verklaart dus alles.

Wons Protestantse kerk en hert op toren

Er was ook nog een tweede kerktoeren, voorzien van een zwaluw. Na enig googelen bleek dat dit de voormalige gereformeerde kerk was, al sinds 1972 niet meer in gebruik omdat de Gereformeerde Kerk van Wons zich aansloot bij Makkum.

Nu is het kerkgebouw in gebruik als een woning. We vonden het beiden erg bijzonder om te zien dat er ooit twee kerken nodig waren, zeker als je weet dat er in dit kleine dorpje maar 290 mensen wonen.

Dirkje Lindeboom

Ben ik van de toren verbannen?

Het verhaal gaat dat dit haantje vroeger op het kerkje aan de Stationsstraat heeft gestaan. Nu staat deze haan op de garage van het witte huis aan de Rijksweg Noord, hoek Bachstraat. Wie kan daar iets over zeggen?

Netty van Kleef - Leusink

**DE TORENHAAN ZEGT ER
HET ZIJNE VAN...**

VAN DE TOREN VERBANNEN?

*Nee gelukkig niet,
ik ben er weer en wil niets missen!*

Oproep

De bloemengroep zoekt uitbreiding.

Er is met name iemand nodig die de voorbereiding voor kerst op zich wil nemen. De bloemstukken maken we als bloemengroep samen, maar het voorbereidende werk heb ik een kleine 15 jaar gedaan en daar ga ik mee stoppen. Verder kunnen we altijd mensen gebruiken die de bloemengroet willen verzorgen.

Als je wilt weten wat de werkzaamheden precies inhouden, neem dan even contact met me op.

Femke Smelt